

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Szeged

Pak Ki Szun és a Futótűz Esti Iskola

JURÁSZIK BÁLINT

Tudományos diákköri dolgozat

2024

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	2.
Dél-Korea politikai helyzete a Pak Csong Hi-rezsim idején (1961-1979)	2.
Dél-Korea gazdasági helyzete a Pak Csong Hi-rezsim idején	3.
Dél-Korea munkajogi helyzete a Pak Csong Hi-rezsim idején és Cson Te Il	4.
A Futótűz Esti Iskola első vezetője, Pak Ki Szun	7.
A Futótűz Esti Iskola (Deulbul Night School) megalapítása és felépítése	10.
Pak Ki Szun halála és temetése	11.
Dél-Korea politikai helyzete Pak Csong Hi halála után	13.
Jun Szang Von életrajza és az iskola szerepe a felkelésben	14.
A Futótűz Esti Iskola öröksége	19.
Befejezés.....	21.
Bibliográfia.....	22.

Bevezetés

Dolgozatomban bemutatom a dél-koreai demokratizáció bölcsőjének, Kvangdzsunak (광주) az egyik hetvenes évekbeli oktatási intézményét, a Deulbul Night Schoolt (돌불야학), magyarul a Futótűz Esti Iskolát. Az iskola fontos szerepet játszott az akkori munkások számára, mivel itt tanulhattak a munkajogról, valamint az iskola segítségével tovább képezhették magukat, ezzel jobb lehetőségeket teremtve maguknak. A dolgozat elején áttekintést adok a korszak dél-koreai viszonyairól politikai, gazdasági, valamint munkajogi szempontból. Ezt követően bemutatom a koreai stílusú esti iskola, majd a címbeli oktatási központ működését, tanárait és életpályájukat, majd befejezésül megvizsgálom az intézmény örökségét.

A dolgozatban szereplő koreai tulajdonnevek átírása a Magyar Tudományos Akadémia kelet-ázsiai nyelvekre vonatkozó fonetikus irányelvei szerint történt.¹

Dél-Korea politikai helyzete a Pak Csong Hi-rezsim idején (1961-1979)

1960 áprilisában népfelkelés döntötte meg a Koreai Köztársaság (대한민국), azaz Dél-Korea 1948-as megalapítása óta hatalmon lévő antikommunista és tekintélyelvű elnökének, Li Szin Mannak (이승만) (1875–1965) a hatalmát. Rövid demokratikus átmenet után 1961. május 16-án Pak Csong Hi (박정희) (1917–1979) tábornok és a hadsereg átvette a hatalmat. A puccsról a Magyar Filmhíradó is beszámolt.² 1963-ban elnökké választották Pakot, ezzel kikiáltva a dél-koreai Harmadik Köztársaságot. 1968-ban egy észak-koreai különleges egység támadást indított a Kék Ház (청와대), a dél-koreai elnök rezidenciája ellen, de sikertelenül járt. Az ország csapatokat küldött amerikai oldalon a vietnami háborúba, ahol számos mészárlás és visszaélés történt a vietnami civilek ellen. (Phong Nhị és Phong Nhát mészárlás) Eközben Pak Csong Hi kormányzati módszerei egyre tekintélyelvűbbé váltak. 1972-ben megszüntette a nyílt elnökválasztás intézményét, új alkotmányt léptetett életbe, amelyet Jusin-alkotmányként (시월유신) ismerünk. Ez élete végéig korlátlan hatalmat biztosított Pak elnöknek. A rezsim idején az élet minden területére kiterjedt a kaszárnyszigor. Például a cenzúra szigorodott, a mozikban minden film előtt le kellett játszani a nemzeti himnusz, a nők nem hordhattak rövid szoknyát és a férfiak sem viselhetek hosszú haját. Az elégedetlenségre utalt, hogy 1974. augusztus 15-én merényletkísérletet hajtottak végre az elnök ellen, aki nem sérült meg, de felesége, Juk Jong Szu

¹ Ligeti Lajos (főszerk.): *Keleti nevek magyar helyesírása*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981.

² Dél-koreai katonai puccs Szöulban. – *Filmhíradók Online*, 2020. május 18.

(육영수) (1925-1974) életét vesztette. A first lady ezután az elnök lánya Pak Kun Hje (박근혜) lett, aki nem mellesleg 2013 és 2016 között az ország első női államfője volt, mielőtt korrupció vádjával le nem tartóztatták. A hetvenes évek végére Pak Csong Hi tekintélyelvű kormányzása már a szövetséges Egyesült Államok számára is kellemetlenné vált. Az államfő ráadásul az 1978. júliusi választásokon újabb hatéves mandátumot kapott, ami országszerte tiltakozó megmozdulásokhoz vezetett. 1979 októberében a diákság ellenállásának központja a délkeleti Maszan (마산) város lett, ahonnan csaknem húsz évvel korábban a Li Szin Man elleni diákmozgalom is elindult. Kim Dzse Gju (김재규) titkosszolgálati vezető (1924–1980) személyesen járta be a délkeleti országrészt, meggyőződve a helyzet komolyságáról.

1979. október 26-án este vacsorára került sor az elnöki rezidencián, amelyen a fő téma a pattanásig feszült helyzet megoldása volt. Csha Dzsi Cshol (차지철), Pak Csong Hi testőrfőnöke (1934–1979), aki a fent említett Kim Dzse Gju riválisa volt, a titkosszolgálatot alkalmatlannak tartva, tankok bevetését javasolta a tüntetők ellen, mondván: „A kambodzsai kormány kétmillió honfitársával végzett. Semmi sem akadályozhat meg minket abban, hogy ugyanezt tegyük.”³ A vita hevében Kim Dzse Gju fegyverrel előbb a testőrfőnököt sebesítette meg, majd mellkason lőtte Pakot. Mivel a fegyver beragadt, beosztottjának pisztolyát vette magához, amivel végül halálra sebezte a testőrfőnököt és az elnököt. Eközben a titkosszolgálat ügynökei a testőrség többi tagjával végeztek. A politikai gyilkosság és a tiltakozó megmozdulások egyik fő oka az volt, hogy Kim Jong Szam (김영삼) ellenzéki vezetőt (1927–2015) a kelet-ázsiai ország későbbi, 1993 és 1998 közötti elnökét, eltávolították a törvényhozásból. A diktátor halála után statáriusmot vezettek be. A gyilkosságról Győri Sándor a *Magyarország* hasábjain emlékezett meg „Golyók az elnöknek” cikkcímmel.⁴

Dél-Korea gazdasági helyzete a Pak Csong Hi-rezsim idején

Az 1950–1953 közötti koreai háborút követően Dél-Korea a Föld egyik legelmaradottabb és legszegényebb országa volt. Pak Csong Hi ugyanakkor a hatalomra jutása után iparra épülő és exportorientált gazdasági stratégiát vezetett be japán mintára (a tábornok a gyarmati időkben Japánban és Mandzsukuóban járt katonai iskolába), mivel az ország természeti erőforrásokban szegény volt, és ma is az. 1965-ben történt meg a gazdasági kapcsolatok felvétele Japánnal, amikor Dél-Korea kártérítést kapott a gyarmati kizsákmányolásért, amelyet az iparba fektettek.

³ Han Kang: *Nemes teremtmények*. Budapest, Jelenkor, 2018. 205.

⁴ Golyók az elnöknek. *Magyarország*, 1979. november 4.

Ekkoriban épült meg a pohangi (포항) acélmű és a Szöul–Puszan autópálya. A korszakban jellemző volt az állami beavatkozás a gazdasági életbe. Ehhez kapcsolódik, hogy a kormány jó viszonyt alakított ki a nagyobb vállalatok vezetőivel, az államilag támogatott cégekből nőtték ki magukat a monopolhelyzetben lévő *csebolok*, azaz a nagy hatalmú családi vállalkozások, mint a GoldStar (주식회사 금성사), a Samsung (삼성그룹), a KIA (기아 주식회사), a Hyundai (현대그룹), vagy éppen a Hanjin (한진 그룹). Ezek a cégek katonai megrendeléseket is kaptak a vietnami háborúban, emiatt konjunktúra alakult ki, amely növelte az ország teljesítőképességét. Az 1960-as évek elejétől a 80-as évek végéig a GDP évi 8 százalékkal nőtt, ezzel a leggyorsabban fejlődő országok közé tartozott, amit német és japán mintára a Han folyó csodájának nevezünk. A vidék és a mezőgazdaság azonban csak korlátozott mértékben került fejlesztésre, ezért jövedelmi egyenlőtlenségek alakultak ki, amit Pak elnök és a kormány vidékfejlesztési programmal próbált meg orvosolni, amelyet Újfalu-mozgalomnak (새마을운동) hívtak. A programot az elnök 1970. április 22-én indította el. A mozgalom főként a vidéki infrastruktúra fejlesztését tűzte ki célul, számos út, híd, és öntözőmű épült ebben az időszakban, azonban ez korrupcióra is lehetőséget nyújtott. A koreai sámánizmust⁵ üldözte a mozgalom, valamint a mozgalmon keresztül megfigyelték a rendszer ellenfeleit, akiket börtönbe küldhettek, vagy akár meg is ölhettek.

Dél-Korea munkajogi helyzete a Pak Csong Hi-rezsim idején és Cson Te II

A gazdasági növekedés gyorsítása érdekében az állam szigorú munkajogi törvényeket léptetett hatályba. Az ipari fellendülésnek ára is volt, a munkások szörnyű körülmények között és kevés pénzért dolgoztak a gyárakban, gyakori volt a tuberkulózis a szellőztetés hiánya miatt és az is előfordult, hogy a fáradt dolgozókat amfetamin-injekciókra kényszerítették, hogy ébren maradjanak, a túlórákat pedig nem fizették ki számukra. A dolgozók munkakörülményeinek javítására számos kísérlet történt, miközben a szakszervezeteket korlátozták, a sztrájkhoz való jogot megvonták.

Az egyik, ha nem a leghíresebb munkajogi szószóló a korszakban Cson Te II (전태일) (1948-1970) volt, aki 1948. szeptember 28-án született az Észak-Kjongszang (경상북도) tartománybeli Tegu (대구) városában szegény munkáscsaládban, öt gyerek közül a legidősebbként. Hatéves korában a család Szöulba (서울) költözött, ahol egy ideig hajléktalanok voltak, de később már ki

⁵ A koreai sámánizmus, más néven muszok (무속) vagy muizmus (무교), egy Koreából származó vallás. A vallástudósok a népi vallások közé sorolják, és néha egy tágabb koreai népi vallás egyik oldalának tekintik, amely különbözik a buddhizmustól, a taoizmustól és a konfucianizmustól.

tudtak venni egy szobát. A család 1960-ban, Cson 12 éves korában visszatért Teguba, azonban az általános iskolát sem tudta elvégezni és házalni kezdett az utcákon a megélhetés érdekében. 1963-ban beiratkozott egy középiskolába, de az apja utasította, hogy iratkozzon ki, hogy otthon tudjon varrni ő is. A szigorú apja többször bántalmazta. A tinédzser megtanult varrni az apjától, de 1964-ben, 16 éves korában megszökött öccsével és Szöulba mentek. Eleinte újságkihordóként és cipőfényezőként dolgozott. Később asszisztensként kezdett el dolgozni a szöuli Béke piac (서울평화시장) egyik ruhaüzletében, 17 éves korában pedig szabó lett, ami a legnagyobb hatalommal bíró pozíció volt az alkalmazottak között. Ekkor látta, hogy az izzasztóműhelyekben milyen munkajogi körülmények uralkodnak. A 20 ezer alkalmazott 90 százaléka 18 éves átlagéletkorú fiatal nő volt. Bár a szabók túlnyomórészt férfiak voltak, a varrógépkézelők, az asszisztensek és a gyakornokok mindegyike nő volt. A gyakornokok, akik átlagosan 15 évesek voltak az alkalmazottak 40 százalékát tették ki. Ők 16 órát dolgoztak naponta megközelítőleg 50-100 vonos, azaz kevesebb mint egy dolláros fizetésért, ami egy tál tészta árát fedezte akkoriban. Cson még az útiköltségét is arra fordította, hogy élelmiszert vásároljon a fiatal lányok számára, ő maga pedig 3–4 órát gyalogolt minden nap az otthona és a munkahelye között. 1968-ban tudomást szerzett azokról a munkajogi törvényekről, amelyek elvileg a munkavállalók jogait védték. Feldühítette a valóság, hogy a munkáltatók még a törvényekben előírt minimális munkafeltételeket sem tartották be. Cson 1969 júniusában megalapította az első munkásszervezetet a Béke piacon, a Bolondok Egyesületét (바보회). A névválasztás különösnek tűnhet, azonban Cson Te Il azért választotta ezt a nevet, mert szerinte a munkások bolondok, hogy hagyják, hogy így kizsákmányolják őket. Cson tájékoztatta a Béke piac dolgozóit a törvényben foglaltakról és a munkakörülményeik jogtalanságáról, illetve kérdőívben felmérte a piac akkori viszonyait. Cson egyesülete és a többi hasonló szerveződés tiltakozásokat is szervezett, a munkakörülmények javítása, valamint Pak Csong Hi uralma ellen. Bár Csonnak kis időre sikerült felkeltenie a figyelmet, ennek ellenére hamarosan ellenállásba ütközött a rezsim részéről, amely figyelmen kívül hagyta a munkajogi törvényeket, és inkább a kizsákmányoló munkáltatók oldalára állt. A munkaügyi minisztérium tisztviselői azt mondták Csonnak és társainak, hogy hazafiatlanok, mert panaszkodnak.

Annak érdekében, hogy nagyobb figyelmet szenteljen a kérdésnek, Cson végül úgy döntött, felgyújtja magát, miközben Szöul belvárosának utcáin futva olyan jelszavakat kiabált, mint „Mi, dolgozók is emberek vagyunk!”, „Garantáljuk a három alapvető munkajogot!” és „Ne legyen hiábavaló a halálom!” - Cson sürgősségi ellátásban részesült, de az égési sérülései nagyon súlyosak voltak, ráadásul a családjának nem volt pénze a kezelésére. A kórházban hamarosan elhunyt.

Cson halála mozgósította és motiválta a dolgozókat, hogy felvegyék a harcot a munkások jogaiért, ami több szakszervezet megalakulását is ösztönözte, közöttük a Békepiaci Ruházati Dolgozók Szakszervezetét. 1995-ben filmet is készítettek életéből *A Single Spark* (아름다운 청년 전태일) (Egy szikra) címmel. Édesanyja I Szo Szun (이소선) (1929–2011) pedig egész életében a munkások jogaiért harcolt, ahogy azt fiának megígérte a halálos ágyán.⁶

A koreai esti iskolák felépítése, működése és jellemzői

Az első esti iskolák (야학) a koreai felvilágosodás⁷ korára (1896–1910) nyúlnak vissza, és még ma is működnek, bár már kevesebb van belőlük, mint korábban. A közoktatástól eltérően az esti iskolák célja a gazdálkodók, munkások és mások segítése volt, akik egyáltalán nem részesülhettek iskolai oktatásban, vagy nem volt megfelelő végzettségük. Habár ez a közoktatástól eltérő rendszer volt, nem sokban különbözött attól, ugyanakkor nagy befolyást gyakorolt olyan helyeken, ahova a hagyományos oktatás nem jutott el. A demokratizációs, munkás-, paraszt- és diákmozgalmakkal együtt az emberek oktatása az aktivisták által sikeresnek volt mondható.

Koreában az esti iskola alternatív köz- vagy népoktatási intézményként működött. Napjainkban a legtöbb dél-koreai részesül intézményi oktatásban a tankötelezettség bevezetése, a középiskolák és egyetemek magas felvételi aránya, valamint az oktatást támogató gazdasági erő miatt, de a demokratizálódás (1987) előtt sokan, főleg a munkások és a gazdálkodók távol maradtak az intézményes oktatástól. Nekik még az alapfokú oktatáshoz is nehéz volt hozzáférniük, nemhogy a középiskola befejezéséig eljutni. Oktatásukban az esti iskola oktatási intézményként játszott jelentős szerepet.

Az intézmény nem tartozott bele az állami keretekbe, és hivatalosan nem engedélyezték, annak ellenére, hogy állami feladatot látott el. Egyértelműen különbözött is az intézményes oktatástól, mind a köz-, mind a magánoktatástól. Az esti iskolák ingyenes oktatást biztosítottak, és mindenkit, akit kizártak a formális oktatásból, befogadtak és tanítottak. Ennek eredményeként megemelték az emberek tudásszintjét, de a munkások és gazdálkodók kemény munkája is kellett a minősítő vizsgák teljesítéséhez.

⁶ Kim Sang-bong: Remembering the life of Jeon Tae-il and his sacrifice 49 years ago – *Hankyoreh*, 2019. november 13., Rachel Min Park: Against Martyrdom: The Legacy of Jeon Tae-il and Notes on Collective Organizing – *Heung Coalition*, 2020. augusztus 13.

⁷ A koreai felvilágosodás időszakát (1896–1910) a szellemi kísérletezés és alkalmazkodás jellemezte, amikor a vezető értelmiségiek megpróbálták összeegyeztetni a Nyugatról, valamint a korabeli Japánból és Kínából származó új eszméket és modelleket a tőlük származó koreai-konfuciánus hagyományokkal, a mindenkori körülmények állandó figyelembevételével.

A koreai felvilágosodás korszakától a japán gyarmati időszakon át az esti iskolák vezető szerepet játszottak a tanulatlan rétegek okításában Koreában. Azonban a demokratizálódás és a 21. századba lépés után a gazdasági fejlődés, és az 1997-es ázsiai pénzügyi válság hatására országszerte robbanásszerűen megnőtt a lelkesedés az oktatás iránt, a közoktatás általános lett, a magánoktatás pedig természetessé vált. Ennek eredményeként az esti iskolák jelenléte okafo-
gyottá vált. Azonban ma is vannak olyan rétegek, amelyek ilyen módon tanulnak, például a fogyatékkal élők, az idősek, valamint a multikulturális családok és a bevándorlók, akik nem kaptak elég oktatást fiatalon. Ez a feladatkör a 21. században alakult ki a fiatalok és az alacsony iskolai végzettségűek oktatására, egyfajta átmenetet alkotva az alternatív iskola és a magánok-
tatás között.⁸ Az 1970-es években az egyik legfontosabb esti iskola a Futótűz nevet viselte.

A Futótűz Esti Iskola első vezetője, Pak Ki Szun

A Futótűz Esti Iskola egyik alapító tagja és első vezetője, Pak Ki Szun (박기순) 1957. novem-
ber 7-én látta meg a napvilágot a Dél-Csolla (전라남도) tartománybeli Boszong megyében (보성군),
nyolc gyermek közül a legfiatalabbként. A középiskolát is itt végezte el. Csolla (전라), az ország
délnyugati tartománya évszázadokon át szemben állt a délkeleti részen elhelyezkedő Kjong-
szanggal (경상). A japán gyarmati uralom idején Kjongszang területén építették meg a Phenjan–
Szöul–Puszan vasutat és műutat, amelyen a félszigetről Puszan (부산) kikötőjébe, majd Japánba
szállították a koreai rizst. A folyók vízbősége miatt Kjongszangban lendült fel a nehézipar és az
acélgyártás, ez pedig elszívta a munkaerőt Csollából. Csolla ugyanakkor Korea magtárának
számított. Kjongszangban kezdte politikai karrierjét az ország történetében fontos szerepet ját-
szó Pak Csong Hi, Cson Du Hvan (전두환) és Ro Te Vu (노태우) tábornok, Csollából ezzel szemben
csak Kim De Dzsung (김대중) ellenzéki vezető (1925–2009) származott. Hagyományosan innen
indultak az ellenálló és demokratikus mozgalmak és a felkelések, például a Tonghak (동학) pa-
rasztlázadás (1894), a kvangdzsui diákmozgalom (광주 학생 독립 운동) (1929), a Joszu–Szuncshon
lázadás (여수-순천 사건) (1948), illetve jóval korábban a koreai japán invázióval szembeni regioná-
lis ellenállás (1592–1598). A régió jellegzetesen baloldali, ellentétben a jobboldali Kjongszang-
gal.⁹ Az országrészt emiatt úgy is nevezték, hogy „Észak-Korea Dél-Koreában”, és itt került

⁸ Evening class – *Namu Wiki*, 2024. augusztus 20., Lee Yoonmi: “We Should Learn to Live, Learning is Power”: Pyöllara, Night Schools and the Dilemma of Workers’ Education in Colonial Korea – *International Journal of Korean History*, 2022. augusztus 20.

⁹ Szöuli vendég Pesten. *Ország-Világ*, 1989. február 22.

sor a leghevesebb összecsapásokra a koreai háború idején, ugyanis jelentős volt az észak-koreai rendszerrel szimpatizálók partizánmozgalma.

Pak Ki Szun a gimnáziumot már a kvangdzsui Csonnam leányiskolában (전남여자고등학교) végezte, ahol az ottani japánellenes diákmozgalom emlékműve is megtalálható volt, amely megihlette őt. Az 1929-es kvangdzsui diákmozgalom (광주 학생 독립 운동) volt a legnagyobb japánellenes megmozdulás az 1919.március 1-jei mozgalom óta, amikor több mint 300 ezer ember vonult az utcára Kodzsong császár (고종) temetése alkalmából. 1929. november 3-án, a japán Meidzsi császár születésnapján a kvangdzsui leánygimnázium koreai diákjai kirohantak az intézményből, miután a japán diákok szexuálisan zaklatták őket, és az utcára vonultak. Ezt a példát a Japán által megszállt Korea nyolc tartományában 198 iskolában 54 ezer diák követte. Pak így írt az iskolai újságban erről az eseményről és az emlékműről: „Hogy felejthetjük el nővéreink kiáltását, akik országunk szabadságáért kiáltottak? Te [az emlékmű] soha nem hagysz el minket, a Csonnam leányiskolával együtt, amely a diákmozgalom szülőhelyeként tündököl.”¹⁰ 1976-ban az 1952-ben alapított Csonnam Nemzeti Egyetem (전남대학교) Koreai Történelem Oktatási Tanszékén tanult tovább, ahol csatlakozott a Rusa társadalomtudományi körhöz. Az egyetemen 1971 óta működtek ilyen körök, amelyekben olyan tevékenységek zajlottak, mint közös tanulás, vagy éppen kirándulások. Pak Ki Szun bátyja, Pak Hjong Szon (박형선) is a hetvenes évek diákmozgalmának egyik vezéralakja volt és főszerepet vállalt az 1974-es Mincsong Hakrjun-incidensben¹¹. (민청학련) Amikor a rezsim felszólította, hogy április 8-ig adja meg magát, akkor másnap Jusin-ellenes tüntetést tartott a Csonnam Nemzeti Egyetemen. Emiatt 15 év börtönre ítélték, de az amnesztia miatt a következő évben szabadult. A történetek nyilvánvalóan hatottak a húga gondolkodására.

1977-ben Pak Ki Szun már oktatott a Szanszu szomszédságbeli (산수동) Kodume Esti Iskolában (고두매야학) amely szintén a tanulni vágyó munkásoknak segített, hogy sikeres minősítő vizsgát tehessenek. Ez az intézmény tíz hónap után bezárt, de ezalatt Pak megtanulta ott, hogyan kell esti iskolát vezetni. A diáklány emellett gyümölcsöt árult a piacon, hogy pénzt gyűjtsön az iskola fenntartására. 1977 telén Pak Szöulba látogatott, hogy tanulmányozza a hasonló iskolákat. Azt mondják, hogy különösen megérintette, amikor látogatást tett a Kjeloto Esti Iskolában (겨레터 야학) és már ekkor megfogalmazódott benne egy hasonló intézmény ötlete.

¹⁰ Pak Ki Szun életrajza a Futótűz Esti Iskola hivatalos emlékdoldalán

¹¹ Ez egy per volt, amelyben 180 embert, főként a „Nemzeti Demokratikus Ifjúsági és Diákszövetség” tagjait tartóztatták le és emeltek vádat ellenük a „négyes számú sürgősségi intézkedés” alapján, amelyet a Negyedik Köztársaság hirdetett ki. A valóságban ez egy kommunistának kikiáltott manipuláció volt, amelyet a Pak Csong Hi diktatúra hozott létre kínzással és kényszernyomozással a diktatúraellenes demokratizáló mozgalmi erők elnyomása érdekében.

1978-ban, nem sokkal az 1960-ban történt április 19-ei forradalom évfordulója előtt a koreai titkosszolgálat, a KCIA letartóztatta Pakot. Másnap Hong Szüing Gi (홍승기), a Csonnam Nemzeti Egyetem koreai történelemoktatási tanszékének tanácsadója követte a KCIA ügynökét egy épülethez, majd belépett az ügynök után az alagsorban található egyik szobába. „Vérfojtok voltak itt-ott a falakon. A szoba sötét volt, kivéve egy halvány izzót. Pak Ki Szun egy széken ült” – mondta Hong később egy megemlékezésen. Hong ígéretet tett Pak nevében, hogy nem csinál semmi törvénybe ütközőt, ahogy azt kérték az ügynökök tőle, és kiszabadította Pakot az épületből. „Melyik országból származnak ezek az emberek, akik letartóztatnak egy ártatlan diákot, és bezárják a pincébe, hogy megijesszék?” – tette föl a kérdést később Hong a történetéről írt esszéjében.¹²

1978. június 27-én a Csonnam Nemzeti Egyetem 11 professzora, köztük Hong Szüing Gi is, kiadta az „Oktatási mutatóink” című nyilatkozatot. A dokumentum szemben állt a Pak Csong Hi rezsimje által előterjesztett „Nemzeti Oktatási Chartával”. Másnap a koreai Központi Hírszerző Ügynökség, a rettegett KCIA (중앙정보부) letartóztatta az összes professzort, aki aláírta a nyilatkozatot. Ez a hír hamar kitudódott az egyetem hallgatói körében. Június 29-én a hallgatók gyülekezni kezdtek a Központi Könyvtár előtt. Az egyetem egyik aktivistája, No Dzsun Hjon (노준훈) bejelentette a tüntetés kezdetét, őt azonban az egyetemi dolgozók elhurcolták és átadták a rendőrségnek. A feldühödött diákok elfoglalták a könyvtár második és harmadik emeletét és késő estig ülve tiltakoztak. Ezen a napon körülbelül száz diákot tartóztattak le a rendőrök. Másnap a Csonnam Nemzeti Egyetem bejelentette a bezárását egészen július 5-ig, de a tiltakozások csak ezután kezdődtek el. A tüntetést ezen a napon Pak Ki Szun, Mun Szüing Hun (문승훈), valamint Pak Szok Szam (박석삼) vezette. Az egyetem főkapujánál összegyűlt hallgatókkal együtt a Kjerim (계림) szomszédságban található Nokdu (녹두) Könyvesboltba vonultak. Ekkor alkalmazták először az általuk „összejövételnek” nevezett technikát, amelynek során már előre bejelentették a következő gyülekező helyet arra az esetre, ha a rendőrség akadályozná a tiltakozást. Aznapra kidolgozott stratégiájuk az volt, hogy 1 órakor a Bank of Korea (한국은행) előtt, 4 órakor pedig a Csoszon Egyetem (조선대학교) főkapuja előtt gyülekeznek. A tiltakozás sikeresen folytatódott a Csoszon Egyetem főkapujánál. A rendőrséget megdöbbentette és zavarba hozta a gyorsan eltűnő és máshol megjelenő diákok mozgása. A nyilatkozat miatti egy hétig való tiltakozás eredményeként több mint 500 diákot tartóztattak le a Csonnam Nemzeti Egyetem és a Csoszon

¹² Jung Dae-ha: Gwangju remembers special student-labor activist – *Hankyoreh*, 2013. december 19.

Egyetem hallgatói közül. Az akkor harmadéves Pak Ki Szun az eset miatt kizárták az egyetemről.

Pak hamarosan álcázott állást kapott egy gyárban. A munkavégzés helye a Dongshin Kang (동신강) nevű építkezési vállalkozás volt, az akkori Asia Motors (아시아자동차), a mai KIA Motors (기아 주식회사) alvállalkozója a kvangdzsui Kvangcson (광천) szomszédságban. Ha még egy évet tanult volna, akkor el tudott volna tanárként helyezkedni, de otthagyta az egyetemet, és egy gyárba ment dolgozni. Ő volt az első értelmiségi Kvangdzsuban és Dél-Csolla tartományban, aki munkásnak álcázta magát, hogy beépüljön közéjük, és belelásson a munkakörülményekbe.¹³

A Futótűz Esti Iskola (Deulbul Night School) megalapítása és felépítése

1978-ban a korábban már említett Kjeloto Esti Iskola három aktivistája Cson Cson Gil (전전길), Kim Jong Csol (김영철) (1948–1998), valamint Cshö Ki Hjuk (최기혹) hazatértek szülővárosukba, Kvangdzsuba, miután elbocsátották őket a 9. sürgősségi intézkedés megsértése miatt, amelyet Pak elnök vezetett be, és ezzel betiltott minden politikai indíttatású csoportos tevékenységet és összejövetelt a diáktüntetések visszaszorítása érdekében.¹⁴ Cson Cson Gil, valamint Kim Jong Csol a Szöuli Nemzeti Egyetem (서울대학교) hallgatói voltak. Pak Ki Szun amikor meghallotta, hogy az aktivisták a városba érkeztek, meglátogatta őket, és javasolta, hogy hozzanak létre közösen egy esti iskolát. A négy fiatal megtanácskozta a dolgokat. Pak Ki Szun ajánlására Sin Jong Il (신종일) (1958-1988) és Lim Nak Pjong (임낙봉) csatlakoztak a csapathoz, míg Cshö Ki Hjuk és Kim Jong Csol pedig bevették középiskolai osztálytársukat, Na Szang Dzsint (나상진). A felvételi ceremónia után I Kjong Ok (이경옥) csatlakozott, így összesen egy nyolc fős csapat indult el.

A hallgatók együtt olvasták Paulo Freire (1921–1997) *Az elnyomottak pedagógiája* című könyvét. A könyv hangsúlyozta az oktatás értelmét, és emellett érvelt, hogy „A nevelés csak akkor válik a szabadság gyakorlatává, ha a tanár és a tanuló egyenrangúként találkozik.”¹⁵ Ennek megfelelően a sztereotip különbségtétel tanárok és diákok között nem létezett a Futótűz Esti Iskolában. Úgy gondolták, hogy tanulnak tanítás közben, és tanítanak tanulás közben. Ez az új gyakorlat, amely felváltotta a tanár és diák viszonyát, önmagában is bevált.

¹³ Pak Ki Szun életrajza a Futótűz Esti Iskola hivatalos emlékoldalán

¹⁴ urgent action – *Namu Wiki*

¹⁵ Paulo Freire: *Az elnyomottak pedagógiája*. Open Books, Budapest, 2024.

A Futótűz Esti Iskola nevét Pak Ki Szun találta ki, egy 1975-ös Ju Hjon Dzsong (유현종)-regény címéből, de „Az amerikai munkásmozgalom története” című könyvükben is szerepelt a szimbólum. Pak Ki Szun tervezetét könnyedén elfogadták. Ezt követően az esti iskola helyszínének megvitatására került a sor. Javaslatot tettek egy helyszínre Kvangcson szomszédságban, Kvangdzsu ipari negyedében, azonban helyet találni nem volt könnyű. Pak a körülötte lévő aktivisták segítségét kérte. Miután hallott a problémáról, Dzsang Du Szok (장두석), a Katolikus Gazdaszövetség egyik munkatársa felvette a kapcsolatot, a hozzá közel álló Cso Piusz atyával, aki a kvangcsoni katedrális egyik tisztviselője volt. Pak Ki Szun személyesen beszélt a plébánnal, O Szu Szong (홍수성) Mihállyal, aki odaadta nekik a katedrális katekizmus-tanulmányozó termét, amelyet egyébként ritkán használtak. Ezután megkezdődött az iskola hirdetése, és összeállt az első félév osztálya, amelyben 35 diák vett részt.

Az intézmény felvételi ünnepségét 1978. július 23-án tartották, itt Kim Jong Csol, valamint a katedrális egyik papja mondott beszédet. Nem sokkal ezután a szervezők közül Kim Jong Csol, valamint Cson Cson Gil bevonultak a hadseregbe, ezért új tanárookra volt szüksége az iskolának. Új tanárként Be Hvan Dzsung (배환중), valamint Cson Jong Ho (전용호) csatlakozott, valamint Jun Szang Von (준상원) (1950–1980), akinek az életéről még lesz szó.

Pak Ki Szun értesült arról, hogy Jun Szang Von, aki a főiskola elvégzése után egy szülői, ingatlanokkal foglalkozó banknál dolgozott, visszatért Kvangdzsuba. Jun sikeresen elhelyezkedett a Csonnam Nemzeti Egyetem Politikatudományi és Diplomáciai Tanszékének elvégzése után, azonban hat hónap után felmondott és a kvangcsoni ipari komplexumban kapott állást. Pak meglátogatta Jun Szang Vont, és bátorította, hogy vegyen részt a Futótűz Esti Iskola munkájában, Jun kezdetben elutasította Pak Ki Szun ajánlatát, de végül csatlakozott az intézményhez mint tanár, az első óráját 1978. november 8-án tartotta meg.¹⁶

Pak Ki Szun halála és temetése

1978 decembere különösen hideg volt. 24-én a Futótűz Esti Iskola csapata együtt vett részt a kvangcsoni katedrális karácsonyi rendezvényén. Előadták a „Nézz ránk” című darabot, amelyet Pak Hjo Szon (박효선) (1954–1998), a Csonnam Nemzeti Egyetem színházművészeti szakos diákaktivistája írt. A darab élesen bírálta a munkajogi helyzetet, egy a helyi ipari komplexumban dolgozó munkás narratívájából bemutatva. A ki nem fizetett bérek, valamint a Munkaügyi Hivatal hozzá nem értése aktuálisnak számítottak akkoriban. Pak Hjo Szon csatlakozott az

¹⁶ Pak Ki Szun életrajza a Futótűz Esti Iskola hivatalos emlékdalán

iskolához, és kultúrát oktatott a diákok számára. Az előadás után az oktatók és a hallgatók öszejeövetelt tartottak egy Jun Szang Von által bérelt helyszínen.

December 25-én Pak Ki Szun és tanítványai Hvacsong szomszédságba (화청동), a kvangdzsui Ifjúsági Központ mögötti dombra mentek tűzifát gyűjteni. Aznap este Pak későn ért haza. Pak ekkoriban Dzsuvol szomszédságban élt idősebb bátyjával, Pak Hjong Szonnal (박형선), és annak feleségével Jun Kjong Dzsával (윤경자), valamint legkisebb gyermekükkel Park Dong Dzsunnal (박동준). Jun Hanbong (윤한봉) (1948;2007), Pak sógora is eljött aznap, mivel gyakran járt a húgához. (Érdekesség, hogy Jun volt az, akit a legtovább köröztek a kvangdzsui felkelésben és a demokratizációs mozgalmakban való részvételért, csak 1993-ban szüntették meg ellene az eljárást.)

Másnap, bármennyire is erősen kopogott nővére az ajtaján, Pak Ki Szun nem ébredt fel. Amikor végre betörték az ajtót, akkor Pak az ajtóval szemben feküdt arccal lefelé. Azonnal a Csonnam Nemzeti Egyetemi Kórházba vitték, de már túl késő volt. A brikettgáztól szén-monoxidmérgezés következett be. Az emberek, akik hallották a hírt, összegyűltek a kórházban, köztük voltak a Futótűz Esti Iskola tanulói is. Pak Ki Szun temetését egy helyi közösségi aktivistákból álló temetési bizottság készítette elő.

1978. december 27-én tartották a fiatal aktivista temetési szertartását. A város, illetve a régió aktivistái, valamint az esti iskola tagjai a kórház hullaháza előtt gyülekeztek. Az elógiomot Hvang Szok Jong (황석영) költő, valamint Mun Bjong Ran (문병란) (1935–2015) költő mondták el Pak emlékére, illetve beszédet mondott Hong Szüng Gi professzor is, aki részt vett az „Oktatási mutatóink” című nyilatkozat kiadásában is. Ezután a munkásmozgalomban aktív, híres énekes, Kim Min Ki (김민기) (1951–2024) elénekelt először az „Örökzöld fa” (상록수) című dalt. Az énekes a Nokdu Könyvesbolt vezetőjétől, Kim Szang Juntól (김상윤) hallott az esetről, és részt vett a temetésen. A halottaskocsi lassan elindult Mangvol szomszédság (망월동) felé, de előtte még megállt a Kvangcson szomszédságbeli katedrálisnál, ahonnan a Futótűz Esti Iskola elindult, itt O Szu Szong Mihály atya celebrálta a gyászmisét, ő bocsátotta rendelkezésre a helyszínt az iskolához. Ezt követően a menet elment a Csonnam Nemzeti Egyetem Oktatási Főiskolájánál, majd a Mangvol szomszédságbeli temetőbe vitték, ahol Pak Ki Szun örökre megpihent 21 évesen. A temetés útvonalán az út tele volt a dél-koreai zászlóval, azaz Tegükkivel (태극기), mivel másnap Pak Csong Hit a Koreai Köztársaság kilencedik elnökévé választották meg. Az elnöknek azonban sejtése sem volt, hogy nem fogja letölteni a mandátumát. A diáklány temetése után

Jun Szang Von ezt írta naplójában: „A húgom úgy élt, mint a láng. Miért hunytad be a szemed csendben? Mindenki keservesen sír ezen a hihetetlen tényen.”¹⁷

Dél-Korea politikai helyzete Pak Csong Hi halála után

A Pak Csong Hi halálától a kvangdzsui felkelésig tartó időszakot szöuli tavasznak (서울의 봄) hívjuk az 1968-as csehszlovákiai események mintájára (prágai tavasz). Pak Csong Hi halála után a miniszterelnököt, Cshö Kju Hát (최규하) (1919–2006) választották meg elnöknek, a gyilkosság kivizsgálását pedig Cson Du Hvan (전두환) tábornok (1931–2021) vezette. Cson életútja jellegzetesnek mondható, mivel dél-koreai katonai akadémiát végzett, majd az Egyesült Államokban kapott különleges kiképzést, valamint részt vett a vietnami háborúban, mint a hírhedtté vált dél-koreai partizánvadász egységek egyik parancsnoka.¹⁸ Cshö új alkotmányt, és demokratikus választást ígért, az elnökválasztást 1979 decemberében meg is nyerte, és a politikai foglyokat, köztük Kim De Dzsungot is szabadon engedte. A gyilkossággal összefüggésben ekkor több gyanúsítottat is letartóztattak, többek között Cson vetélytársát, Csong Szung Hva (정승화) tábornokot (1929–2002), a hadsereg vezérkari főnökét. Cson ráadásul katonai puccsot hajtott végre a hadsereg egyik frakciójának élén december 12-én, és Csong számos hívét eltávolította a hatalom közeléből.

1980 márciusában megkezdődött a felsőoktatásban az új tanév, ekkor a demokráciapártiságuk miatt korábban kizárt professzorok és hallgatók is visszatértek az egyetemre. A Pak Csong Hi ideje alatt betiltott demokráciapárti mozgalmak pedig országosan újjáéledtek. A mozgalmak a hadiállapot megszüntetését, a demokratizálódást, az emberi jogok betartását, a minimálberről való tárgyalást és a sajtószabadságot követelték. Május 15-én a szöuli pályaudvaron hadiállapot-ellenes demonstrációt tartottak, ahol körülbelül százezer diák és polgár jelent meg. Két nappal később, Cson Du Hvan, immáron a titkosszolgálat újonnan kinevezett főnöke az észak-koreai diverzánsokra hivatkozva kibővítette a Pak halála utáni statáriumot és betiltott minden politikai tevékenységet, 26 ellenzéki vezetőt őrizetbe vett, felfüggesztette az egyetemek működését, illetve a nagyobb városokba katonai egységeket küldött.

¹⁷ Jung Dae-ha: Gwangju remembers special student-labor activist – *Hankyoreh*, 2013. december 19., Pak Gi Szun életrajza a Futótűz Esti Iskola hivatalos emlékdoldalán

¹⁸ Cson, az új diktátor. *Világesemények Dióhéjban*, 1980. október 1.

Jun Szang Von életrajza és az iskola szerepe a felkészésben

Jun Szang Von 1950. szeptember 30-án született a dél-csollai Cshondong (천동) faluban, hét testvére közül a legidősebbként Jun Szok Dong (윤석동) és Kim In Szuk (김인숙) gyermekeként. A kvangdzsui Bukszong (북성) Középiskola és a Szalézi Gimnázium elvégzése után 1971-ben felvették a Csonnam Nemzeti Egyetem Politikatudományi és Diplomáciai Tanszékére, miután már előtte kétszer megbukott a felvételi vizsgán. A Jun Szang Von nevet a középiskola alatt vette fel, az eredeti neve Jun Ke Von (윤개원) volt, de egy jós azt tanácsolta neki, hogy változtasson nevet, különben úgy fog meghalni, hogy agyonlövöik. Mivel két évvel később kezdte el az iskolát, mint mások, ezért hamarosan megkapta a katonai behívót. A katonai szolgálat ekkoriban 36 hónap volt. Jun így írt apjának 1974 októberében, hosszú katonai szolgálatának vége felé: „Hogyan élünk... Mit tehetek a hazámért? Voltak idők, amikor egész éjszaka depressziósan ébren maradtam. Azt tervezem, hogy jövőre, amikor visszatérek az iskolába, harcolni fogok ezzel a nehéz valósággal.”¹⁹ 1975-ben, a katonaság után Jun visszatért az iskolába, ekkoriban mutatta be barátja, Hvang Cshol Hong (황철홍) egy idősebb társának, a már említett Kim Szang Junnak. Ekkoriban Kim aktivista volt az egyetemen, és az egyetemisták oszlopos tagjának tekintették. 1974-ben Kimet 15 évre ítélték egy Jusin-ellenes tiltakozásért, amelyet a KCIA a kormány megdöntésére tett kísérletként határozott meg. Azonban mivel ez nem igazán volt hihető, ezért Kim börtönbüntetését 1975. február 15-én felfüggesztették.

Kim Szang Jun a szabadulása után az aktivisták képzésére összpontosított. Az aktivisták, köztük No Dzsun Hjon (농준훈), Kim Jong Dzsong (김용종), valamint Kim Gün He (김근해) egy általa szervezett, hat hónapos képzésen vettek részt. Kim Jun Szang Vont is bátorította, hogy vegyen részt a csoportban. A közösen tanulmányozott könyvek közé tartoztak a „Mi a történelem?“, valamint a „Koreai munkaügyi kérdések szerkezete” című művek. Az 1970-es évek dél-koreai gazdasági fellendülése mögött álló munkások helyzetét felismerve Jun társadalmi változásra kezdett törekedni.

1978 februárjában Jun állást kapott a szülői, Bongcson (봉천) szomszédságbeli Korea Housing Banknál. Ez jó munkahely volt, stabil jövedelemmel. Mivel azonban ismerte a munkások nyomorúságos valóságát, ezért nem tudta elviselni a kényelmes életet.

Ennek az évnek a júliusában Junt meglátogatta két körözött fiatal, Pak Mong Gu (박몽구), valamint Dzso Bong Hun (조봉훈). A két diákot azért üldözték, mert részt vettek a már említett 1975-ös tüntetésben, amikor a Csonnam Nemzeti Egyetem tanárait elbocsátották állásukból a

¹⁹ Jun Szang Von életrajza a Futótűz Esti Iskola hivatalos emlékdalán

nyilatkozatuk miatt. A két férfi Jun házában szállt meg egy ideig. Jun ennek hatására mély szorongásba esett. Úgy döntött, hogy felmond a munkahelyén és visszaköltözik Kvangdzsuba.

Augusztusban Jun habozás nélkül benyújtotta felmondását, és felszállt a Kvangdzsuba tartó vonatra. Első útja a Kim Szang Jun által vezetett Nokdu Könyvesboltba vezetett. Kim, miután másfél évig vezetett egy kis tanulmányi csoportot, 1977 júliusában egy kis könyvesboltot nyitott a kvangdzsui Kjerim szomszédságban. Mun Bjong Ran költő a Nokdu nevet adta neki, amelyet Cson Bong Dzsunról (전봉준) (1855–1895), vagy más néven Nokdu tábornokról nevezett el, aki egy híres forradalmár volt, és a Tonghak-parasztlázadásban (동학) is részt vett azon a területen. A boltban az ő portréját is kiakasztották. A hely hamarosan az alapja lett az elméleti anyagok terjesztésének az aktivisták között, így számos betiltott könyvet osztottak szét a Kvangdzsu környéki aktivisták között a Nokdu Könyvesbolton keresztül.

Nem sokkal később Jun, elrejtve valódi végzettségét álcázott állást kapott a kvangdzsui ipari komplexumban, a Hannam (한남) Plastics nevű cégnél. Ott olyan kemény munkát kellett végeznie, amelyet nem lehet összehasonlítani, azzal, amikor még bankár volt.

1979-ben, Pak Ki Szun halála után Jun hat hónapig a „General Society” előadójaként dolgozott, az év végén pedig megalakult a kvangdzsui ipari komplexum munkásait vizsgáló kérdőívező csapat, amely a munkakörülmények felmérését volt hivatott elvégezni. Ekkor Jun Szang Von felkérte Pak Kvan Hjont (박관현), a Csonnam Nemzeti Egyetem joghallgatóját, aki csatlakozott a kérdőíves csapathoz, hogy legyen előadó a Futótűz Esti Iskolában. Pak készséggel elfogadta ezt az ajánlatot.

1980. április 30-án Jun Dél-Csolla és Kvangdzsu képviselőjeként részt vett Incshonban a Nemzeti Demokratikus Munkásszövetség megalapításában. Egy országos munkásszervezetet akartak létrehozni, amelyet I The Bok (이대복) (1950–2021), a későbbi egészségügyi és jóléti miniszter javasolt.²⁰ Ekkoriban a nagy szülői egyetemek mellett a Csonnam Nemzeti Egyetemen is szerették volna felállítani a diáktanácsot. Pak Kvan Hjon, a Futótűz Esti Iskola oktatója is úgy döntött, hogy indul a tisztségért. Ekkoriban úgy tűnt, hogy közeleg a demokratizálódás tavasza. Azonban az emberek kívánságával ellentétben a katonai diktatórikus kormány a hadsereg bevetését tervezte.

1980. május 18-án éjfélkor hadiállapotot hirdettek országszerte. A katonák elkezdtek letartóztatni a demokratizálódásért küzdőket, mint például Kim Szang Junt és Csong Dong Nyont (정동년). A Csonnam Nemzeti Egyetem és a Csoszon Egyetem aktivistái közül is sokakat

²⁰ Jung Dae-ha: [Interview] Honoring the life of Yoon Sang-won, activist who died for democracy – *Hankyoreh*, 2020. május 18.

letartóztattak. A 7. légideszant dandár 33. és 35. zászlóalja, amelyek a különleges erőkkel voltak egyenértékűek itt kerültek bevetésre.

Reggel a katonák összecsaptak a diákokkal a Csonnam Nemzeti Egyetem kapujában. Számos diák súlyos sérüléseket szenvedett, miután a katonák botokkal verték össze őket. A dühös diákok a belvárosba, a Gümnam utcába vonultak. Itt a katonák gyorsan vértengerré változtatták az utcát. A feljegyzések szerint 55 ember súlyosan megsérült, a hallássérült Kim Kjong Csolt (김경철) pedig kórházba szállították, de másnap kora reggel meghalt. Azok a polgárok, akik szembesültek a katonák erőszakosságával, feldühödtek. A diáktüntetések népfelkeléssé alakultak, és május 21-re a tüntetők száma meghaladta a 100 ezret. A pánikba esett katonák a legrosszabb döntést választották. Sortüzet adtak le a tüntetőkre, amely során több száz embert lőttek le. A katonák közvetlenül a mészárlás után elmenekültek Kvangdzsuból, és teljesen blokádnak alá vették a városszéli területeket. Ezzel Kvangdzsu magányos sziget lett.

Jun Szang Von tanúja volt mindennek. Azon töprengett, hogy mit tegyen Kvangdzsuban, miután a katonák kivonultak. Jun az újságíró szerepét választotta, és a Futótűz Esti Iskola aktivistáival közösen megkezdte a „Military Newsletter” című szóróanyag készítését, ehhez stenciles sokszorosító gépeket használtak. A szóróanyagot kézzel írta Jun Szang Von, Cson Jong Ho, valamint Pak Jong Dzsun (박용준). Eleinte egy Kvangcson szomszédságban készítették az anyagokat, majd május 25-től a YWCA (Fiatal Nők Keresztény Egyesülete) jobb nyomtatóberendezéseit használták.

1980. május 23-án tartották az első polgári menetet a demokrácia védelmében. Miután a katonák elhagyták Kvangdzsut, május 22. és 25. között naponta egyszer gyűléseket tartottak. 26-án délelőtt és délután két ülés is volt. A 22-én tartott nagygyűlés egy rövid megbeszélés volt az akkori helyzet megismertetése érdekében, de a 23-ai tüntetés a maga formaiságában zajlott. Az áldozatok emlékére tiszteletadás zajlott, és az egyes társadalmi osztályok képviselői felszóltak. Az aznapi gyűlést Jun Szang Von szervezte a Nokdu Könyvesboltban I Jang Hjon (이양현), Csong Szang Jong (정상용), Pak Hjo Szon, valamint Kim The Jong (김대용) társaságában. Jun találkozott Kim Csang Gillel (김창길), aki a hallgatói polgárok bizottságának elnöke volt, és megvitatta a tüntetés lebonyolításával kapcsolatos kérdéseket. Kim Csang Gil azonban olyan személy volt, aki ragaszkodott a fegyverek visszaszolgáltatásához.

Akkoriban a bizottságok között ez sarkalatos kérdésnek számított. Mindössze két napja volt, hogy a katonák mészárlást követtek el löfegyverrel, de az ellenőrző bizottság néhány tagja azzal érvelt, hogy a tüntetők adják vissza a fegyvereket, és hagyják ismét a katonákra a biztonságot. Hüek voltak a hatalmon lévő elithez, és ez sok polgár nemtetszését váltotta ki. A fiatalság,

köztük Jun Szang Von makacsul elleneztek a fegyverek átadását, azzal érvelve, hogy az és a megadás „a meggyilkolt polgárok vérenek eladása”. Az idő teltével a védők és a meghódolók közötti konfliktus egyre erősebbé kezdett válni.

1980. május 25-én a Kvangdzsu környéki demokratikus érzelmű tiltakozók összegyűltek a YWCA-ban. Jun Szang Von és Csong Szang Jong ifjúsági képviselőként vettek részt az eseményen. Mindketten azzal érveltek: „A fegyverek leadását abba kell hagynunk, és a végsőig védünk kell magunkat.” Hosszas töprengés után a demokratikus felfogású személyiségek úgy döntöttek, hogy csatlakoznak a Polgári Állásfoglalási Bizottsághoz, amely főként helyi prominens személyekből állt. Hamarosan 25 próbaidős tag nevében közleményt adtak ki, amelyben a kormány felelősségének elismerését követelték. Jun Szang Von találkozott Pak Nam Szonnal (박남선) és Kim Dzsong Bevel (김종배), akik a diákképzési bizottság tagjaiként dolgoztak. Jun azt javasolta a két férfinak, hogy hozzanak létre egy új tartományi hivatali ellenállási vezetői csapatot. A bizottság mindkét tagja komoly konfliktusban volt Kim Csang Gil elnökkel, aki ragaszkodott a fegyverek visszaszolgáltatásához. Elfogadták Jun Szang Von javaslatát.

Aznap este Jun Szang Von összegyűjtötte azokat, akik beleegyeztek, hogy csatlakoznak hozzá, köztük Pak Nam Szon, Kim Dzsong Be, Csong Szang Jong, Jun Kang Ok (윤강옥), Pak Hjo Szon, Kim Jong Csol, Csong He Dzsik (정해직), és I Jang Hjon, és elmentek a tartományi irodába. A dél-csollai tartományi hivatal második emeletén táboroztak le, és megpróbáltak egy új végrehajtó hatalmat létrehozni. Kim Csang Gil, a diákok helyreállítási bizottságának elnöke heves tiltakozásban tört ki. Üvöltve követelte Junéktól, hogy hagyják el a tartományi hivatalt. A már összehívott aktivistákat azonban nem lehetett megállítani. Heves vita alakult ki, és végül Kim Csang Gil kifejezte lemondását, és elhagyta a tartományi hivatalt. Az aktivisták, akik elhatározták, hogy a harcok végéig megvédik a tartományi hivatal épületét, új vezetést hoztak létre. Megalapították a „Demokratikus Küzdelem Bizottságát”. Jun Szang Von a Tartományi Hivatal Ellenállási Vezetői Osztályának szóvivőjeként szolgált.

1980. május 26-án 17 órakor Jun Szang Von szóvivő sajtótájékoztatót tartott. A konferencián több külföldi riporter is részt vett. Az eddigi eseményeket külföldi újságíróknak közvetítette. Bradley Martin, a *Baltimore Sun* riportere, aki akkor jelen volt a sajtótájékoztatón, így emlékezett vissza rá: „Lenyűgöző volt látni, hogy szemei nem veszítették el gyengédségüket, még akkor sem, amikor a halál küszöbén állt.”

Jun a következő szavakkal zárta a sajtótájékoztatót: „Még ha veszítünk is ma, nem fognak minket örökre legyőzni.” Az éjszaka közeledett. Kvangdzsu már ultimátumot kapott a kormányerőktől. Azt mondták, hogy másnap hajnalban behatolnak Kvangdzsuba.

Jun Szang Von összegyűjtötte a megmaradt tinédzsereket a tartományi hivatalban. Megkérte a fiatalokat, hogy menjenek haza és éljék túl, mondván: „Ma vereséget szenvedünk. Az itt maradtak nem élnek túl. De a holnap történelme győztesként fog emlékezni ránk. Kérlek titeket, éljétek túl, és legyetek a történelem tanúi. Mindenki, kérem, küzdjön holnaptól.”

1980. május 27-én a tartományi hivatalban maradt ellenélők tudták, hogy az lehet életük utolsó napja. A tartományi hivatal épületét azonban az utolsó pillanatig sem hagyták el. Közvetlenül azután, hogy a tartományi hivatalban maradt embereket kiválogatták, Csong Szang Jong felosztotta őket, és különféle állásokba helyezte őket. Polgárok százai maradtak a YWCA (Fiatal Keresztény Nők Egyesülete), YMCA (Fiatal Keresztény Férfiak Egyesülete) és Cshonil épületben. A végső harc várt rájuk.

Jun Szang Von a polgári ügyek irodájában maradt a tartományi iroda második emeletén I Jang Hjonnal, Kim Jong Csollal, Jun Szok Ruval (윤석루) és I Dzse Hóval (이재호) együtt. Kim Jong Csol a Futótűz Esti Iskola oktatója volt, és ugyanabban az épületben lakott, mint Jun Szang Von. I Jang Hjon egy olyan kis tanulócsoportban vett részt, amelyet Kim Szang Jun és Jun Szang Von vezetett.

1980. május 27-én hajnali 4 órakor a katonák behatoltak Kvangdzsuba. 20 000 katonát mozgósítottak a 3., a 7. és a 11. különleges erők légideszant dandárjából, valamint a 20. és a 31. hadosztályból. A 3. légideszant dandár egyik alakulata a tartományi hivatalba a hátsó ajtón át nyomult be. Nem sokkal később a katonák megérkeztek a tartományi hivatal közszolgálati irodájának bejáratához. Gránátok repültek, és M-16-os karabélyokból kilőtt golyók záporoztak. Közvetlenül a katonák lövöldözése után Jun Szang Von összeesett, és a hasa jobb oldalán megsebesült. Kim Jong Csol és I Jang Hjon segítettek neki, de Jun Szang Von lehunyta a szemét, és Kim Jong Csolnak mondta el az utolsó szavait: „Azt hiszem, tévedsz, testvér.” Kim Jong Csol a padlóra helyezte Jun Szang Vont, és öngyilkosságot kísérelt meg egy karabélypuskával, de elesett, miután a haditörvény-csapatok által kilőtt egyik golyó a lábán találta el. Hamarosan betörték a katonák. Alig három óra alatt teljesen elfoglalták Kvangdzsut. 16 állampolgár halt bele a lőtt sebekbe.

Heves ellenállásuk azonban nem jelentett „tartós” vereséget. Ahogy Jun Szang Von mondta, végül ők lettek a történelem győztesei.²¹

²¹ Jun Szang Von életrajza a Futótűz Esti Iskola hivatalos emlékdalán; George Katsiaficas: Remembering Yoon Sang-won – Hankyoreh, 2017. május 30.

A Futótűz Esti Iskola öröksége

1982. február 20-án szomorú esküvőt tartottak a Mangvol temetőben. Ez egy úgynevezett „lélekesküvő” volt. A vőlegény Jun Szang Von, a polgári hadsereg szóvivője volt, aki 1980. május 27-én életét vesztette a kvangdzsui tartományi hivatal ostroma során, a menyasszony pedig Pak Ki Szun, aki 1978. december 26-án halt meg egy szerencsétlen baleset következtében. Az esküvőt Jun Kjong Dzsa, Pak Ki Szun sógornője kezdeményezte. Pak és Jun nem álltak romantikus kapcsolatban, ahogy az köztudott volt. A lélekesküvőt az motiválta, hogy a kvangdzsui felkelés után igazán a nevüket sem lehetett kimondani, valamint a túlélők bűntudata, és szeretteik elvesztése is közrejátszott ebben.²²

Két hónappal később, Hvang Szok Jong író házában készítették el az Izgalom – Fény esküvője című musicalt, amelyet a lélekesküvő tiszteletére írtak, ennek utolsó dala lett a *Menetelés a szeretettekért* (March for the Beloved) (임을 위한 행진곡, 임을 위한 行進曲)²³ A dalt Bek Ki Van (백기완) *Moitbinari* (모일비나리) című verséből adaptálták, amelyet a Cson Du Hvan-rezsim egyik politikai börtönében írt, és Kim Dzsong Rjul (김종률) zenésített meg a nyolcvanas évek tiltakozó dalai, azaz a mindzsong-gajo (민중가요) stílusában. A színdarab után kétezer titokban felvett kazettát terjesztettek el ezzel a dallal az egész országban, és a koreai munkásmozgalom, valamint a kvangdzsui felkelés egyik szimbolikus dala lett, amelyet ma is énekelnek a dél-koreai tüntetéseken. A dalt a Koreában dolgozó külföldi munkások is átvették, és a saját országaikban, többek között Hongkongban, a Kínai Népköztársaságban, a Kínai Köztársaságban, Mianmarban, Kambodzsában, Malajziában, valamint Thaiföldön is éneklik a saját nyelvükön.

A kilencvenes évek közepén, miután 12 év után visszatért Amerikából, ahova politikai menedékjoggal menekült 1981-ben, Jun Han Bong megalapította Futótűz Mártírok Emlék Egyesületet. Jun szerint hét mártírja van a Futótűz Esti Iskolának, akik a kvangdzsui felkelésben, vagy annak környékén haltak meg:

- Pak Ki Szun (1954–1978.12.26.), aki váratlan brikettgáz-balesetben halt meg 1978. december 26-án, miután létrehozta és vezette a Futótűz Esti Iskolát.
- Jun Szang Von (1950.08.19. – 1980.05.27), aki társadalomismeretet tanított a Futótűz Esti Iskolában, a kvangdzsui felkelésben a polgári milíciák szóvivőjeként szolgált, és egy kormányerők által kilőtt M16-os lövedék miatt életét vesztette.

²² Jung Dae-ha, Ahn Kwan-ok: Citizens hold “spirit marriages” to honor victims of Gwangju Massacre – *Hankyoreh*, 2018. május 20., 권경원:[역사] 돌불을 지핀 영혼, 박기순 – *PeoplePower21*, 2020.május 1.

²³ A dal linkje: <https://www.youtube.com/watch?v=ttynyek1LVg>

- Pak Jong Dzsun (1956.07.09. – 1980.05.27.), aki egy árvaházban nőtt fel. 1980. május 27-én ő is meghalt egy, a kormányerők által kilőtt golyó által, miközben a Fiatal Keresztény Nők Egyesületét őrizte.
- Kim Jong Csol (1948 – 1998.08.16.), a Futótűz Esti Iskola oktatója. A kvangdzsui felkelés után megkínózták, és ezután súlyos mentális betegségben szenvedett.
- Sin Jong Il (1958.10.08. – 1988.05.09) a Futótűz Esti Iskola korai tagja volt Pak Ki Szunnal együtt, majd részt vett a Csonnam Nemzeti Egyetem diákmozgalmában. Park Kvan Hjonnal együtt 40 napos éhségsztrájkba kezdett a börtönben, és a börtönből való kiszabadulása után elhunyt a túlterheltség miatt, miközben folytatta a társadalmi aktivitást.
- Pak Kvan Hjon (1953.06. – 1982.10.12) Jun Szang Von javaslatára a Futótűz Esti Iskola oktatója lett, 1980 áprilisában pedig a Csonnam Nemzeti Egyetem hallgatói önkormányzatát vezette, és a hallgatói testület elnöke lett. Közvetlenül a május 17-ei vészhelyzeti hadiállapot országos kiterjesztése után Joszuba menekült, hogy elkerülje a katonaság előzetes letartóztatását, és mélységesen bűnösnek érezte magát, amikor meghallotta a kvangdzsui felkelés hírét. Pak Kvan Hjont élete végén tartóztatták le szökésben, 7 év börtönre ítélték, és a kvangdzsui börtönbe zárták, ahol egy éhségsztrájkba halt bele.
- Pak Hjo Szon (1954.10. – 1998.09.10.) kulturális előadóként dolgozott a Futótűz Esti Iskolában, május 18-án pedig a Hallgatói Bizottság PR-igazgatójaként dolgozott, de nem maradt a tartományi hivatalban. A távolmaradás büntudata miatt gyakran mondta: „Négy ember volt. Ketten meghaltak (Jun Szang Von, Pak Jong Dzsun), egy megőrült (Kim Jong Csol), egy pedig elszökött (Pak Hjo Szon).” A kvangdzsui felkelés után kulturális mozgalmat vezetett, mint például a felkeléshez kapcsolódó darabok rendezése, és elhunyt, miután májrákot diagnosztizáltak nála, miután összeomlott a túlterheltség miatt.²⁴

1997-ben a Május 18. Nemzeti Temetőben újratemették Pak Ki Szunt és Jun Szang Vont, ebben a temetőben nyugszanak a kvangdzsui felkelés áldozatai is. Jun Han Bong emlékművet is készíttetett az iskola emlékére, valamint a Futótűz Mártírok Emlékegyesület minden évben átad egy 10 millió dél-koreai vonos pénzdíjjal járó díjat azoknak az embereknek, akik méltóan ápolják az iskola mártírjai, valamint a kvangdzsui felkelés lelkületét és szellemiségét.²⁵ Pak 2005. augusztus 26-án posztumusz megkapta a Csonnam Nemzeti Egyetem tiszteletbeli oklevelét.²⁶ Az iskola helyszíne eredeti formájában megmaradt, és műemlékvédelem alatt áll. 2023-ban a Csonnam Nemzeti Egyetemen kiállítást szerveztek, ahol az iskola tevékenységét mutatták

²⁴ Wildfire Martyr's Commemorative Association – *Namu Wiki*

²⁵ Wildfire Martyr's Commemorative Association – *Namu Wiki*

²⁶ Pak Ki Szun életrajza a Futótűz Esti Iskola hivatalos emlékdoldalán

be. A tárlat az iskola történetét és kiadványait mutatta be, krónikákon, fényképeken, videókon, valamint egy berendezett osztálytermen keresztül.²⁷

Befejezés

Az iskola az érettségre és a továbbtanulásra való felkészítés mellett, ideológiai alapot is adott a munkásoknak a kvangdzsui felkeléshez, ezzel kiszélesítve a változásra vágyók tömegét a városban. Láthatjuk továbbá, hogy a kvangdzsui felkelésben nagy szerepet játszó diákság és értelmiség már a hetvenes években megszerveződött, és kialakultak olyan ideológiai központok, mint a Nokdu Könyvesbolt, vagy az általam vizsgált Futótűz Esti Iskola. Bár a felkelés elbukott, ennek ellenére szellemisége és jelképei tovább élnek a mai dél-koreai liberális és baloldali, ugyanakkor nacionalista politikai vonalban, melynek politikusai közül többen is részt vettek az eseményekben.

²⁷ ‘Deulbul’ Night School Exhibition Being Held at Storium – *Chonnam Tribune*, 2023. szeptember 7.

Bibliográfia

Szakirodalom

- "Chung Hee Park." Encyclopedia of World Biography, 2nd ed., vol. 12, Gale, 2004, pp. 99-102.
- Csoma Mózes: Korea története – *A két koreai állam történet szemléletének összehasonlításával*. Budapest, Antall József Tudásközpont, 2018.
- Dolan, Thomas P. "Democratization—South Korea." Encyclopedia of Modern Asia, edited by Karen Christensen and David Levinson, vol. 2, Charles Scribner's Sons, 2002, pp. 264-266.
- Han Kang: Nemes teremtmények. Budapest, Jelenkor, 2018.
- Leitich, Keith. "Kwangju Uprising." Encyclopedia of Modern Asia, edited by Karen Christensen and David Levinson, vol. 3, Charles Scribner's Sons, 2002, pp. 417-418.
- Ligeti Lajos (főszerk.): Keleti nevek magyar helyesírása. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981.
- The May 18 History Compilation Committee of Gwangju: The May 18 Gwangju Democratic Uprising. Gwangju, The May 18 History Compilation Committee of Gwangju, 2013.
- Paulo Freire: Az elnyomottak pedagógiája. Open Books, Budapest, 2024.

Korabeli sajtó (Az Arcanum Digitális Tudománytár felhasználásával)

- *Magyarország*, 1979.
- *Ország-Világ*, 1989.
- *Világesemények Dióhéjban*, 1980.

Internetes anyagok (Az utolsó letöltés időpontja: 2024. november 9.)

- A Futótűz Esti Iskola hivatalos emlékdala
(https://deulbul.org/db_7/%EB%B0%95%EA%B8%B0%EC%88%9C)
- Jun Szang Von életrajza a Futótűz Esti Iskola hivatalos emlékdalán
(https://deulbul.org/db_7/%ec%9c%a4%ec%83%81%ec%9b%90)
- Pak Ki Szun életrajza a Futótűz Esti Iskola hivatalos emlékdalán

- (https://deulbul.org/db_7/%eb%b0%95%ea%b8%b0%ec%88%9c)
- Dél-koreai katonai puccs Szöulban. – *Filmhíradók Online*, 2020. május 18.
(<https://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=16039>)
 - ‘Deulbul’ Night School Exhibition Being Held at Storium – *Chonnam Tribune*, 2023. szeptember 7.
(<http://tribune.cnumedia.jnu.ac.kr/news/articleView.html?idxno=20316>)
 - evening class – *Namu Wiki*, 2024. augusztus 20.
(<https://en.namu.wiki/w/%EC%95%BC%ED%95%99>)
 - George Katsiaficas: Remembering Yoon Sang-won – *Hankyoreh*, 2017. május 30.
(https://www.hani.co.kr/arti/english_edition/e_editorial/796809.html)
 - Jung Dae-ha, Ahn Kwan-ok: Citizens hold “spirit marriages” to honor victims of Gwangju Massacre – *Hankyoreh*, 2018. május 20. (https://www.hani.co.kr/arti/english_edition/e_national/845438.html)
 - Jung Dae-ha: Gwangju remembers special student-labor activist – *Hankyoreh*, 2013. december 19.
(https://english.hani.co.kr/arti/english_edition/e_national/616136.html)
 - Jung Dae-ha: [Interview] Honoring the life of Yoon Sang-won, activist who died for democracy – *Hankyoreh*, 2020. május 18.
(https://english.hani.co.kr/arti/english_edition/e_national/945421.html)
 - Kim Sang-bong: Remembering the life of Jeon Tae-il and his sacrifice 49 years ago – *Hankyoreh*, 2019. november 13.
(https://english.hani.co.kr/arti/english_edition/english_editorials/916875.html)
 - Lee Yoonmi: “We Should Learn to Live, Learning is Power”: Pyöllara, Night Schools and the Dilemma of Workers’ Education in Colonial Korea – *International Journal of Korean History*, 2022. augusztus 20.
(<https://ijkh.khistory.org/journal/view.php?number=576>)
 - Rachel Min Park: Against Martyrdom: The Legacy of Jeon Tae-il and Notes on Collective Organizing – *Heung Coalition*, 2020. augusztus 13.
(<https://heungcoalition.com/Against-Martyrdom>)
 - urgent action – *Namu Wiki*
(<https://en.namu.wiki/w/%EA%B8%B4%EA%B8%89%EC%A1%B0%EC%B9%98>)
 - Wildfire Martyr's Commemorative Association – *Namu Wiki*
(<https://en.namu.wiki/w/%EB%93%A4%EB%B6%88%EC%97%B4%EC%82%AC%EA%B8%B0%EB%85%90%EC%82%AC%EC%97%85%ED%9A%8C>)

- 권경원:[역사] 들불을 지핀 영혼, 박기순 – *PeoplePower21*, 2020.május 1.
(<https://www.peoplepower21.org/magazine/1701930?ckattempt=3>)

Egyéb források

- A March for the Beloved című dal linkje:
(<https://www.youtube.com/watch?v=ttnynek1LVg>)

Lezárás dátuma: 2025. január 6.